

Шашина М.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЗМІНИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В КОНТЕКСТІ МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті висвітлено сутність мережевої економіки та значення трансформаційних змін інституціонального середовища для забезпечення її розвитку. Встановлено, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює потребу держави в реалізації позитивних змін інституціонального середовища та впровадження найкращих міжнародних практик установа політичних, економічних, правових, соціальних правил поведінки та норм. Проте проведений аналіз основних показників трансформаційних змін інституціонального середовища у світовому масштабі вказує на те, що слабкість інституціонального середовища у більшості країн світу гальмує економічний розвиток та є проблемою світового масштабу. З'ясовано, що основними чинниками, які не забезпечують позитивних трансформацій інституціонального середовища, є недостатній рівень прозорості діяльності урядів та державного сектору, корупція, нестабільність державної політики, надмірність державного політичного регулювання.

Ключові слова: інституціональне середовище, мережева економіка, сталий розвиток, конкурентоспроможність, інформаційно-комунікаційні технології.

В статье освещены сущность сетевой экономики и значение трансформационных изменений институциональной среды для обеспечения ее развития. Установлено, что развитие информационно-коммуникационных технологий обуславливает необходимость государства в реализации позитивных изменений институциональной среды и внедрение лучших международных практик установления политических, экономических, правовых, социальных правил поведения и норм. Однако проведенный анализ основных показателей трансформационных изменений институциональной среды в мировом масштабе указывает на то, что слабость институциональной среды в большинстве стран мира не способствует экономическому развитию и является проблемой мирового масштаба. Установлено, что основными факторами, которые не обеспечивают позитивных трансформаций институциональной среды, являются недостаточный уровень прозрачности деятельности правительств и государственного сектора, коррупция, нестабильность государственной политики, избыточность государственного политического регулирования.

Ключевые слова: институциональная среда, сетевая экономика, устойчивое развитие, конкурентоспособность, информационно-коммуникационные технологии.

The article highlights the essence of the network economy and the significance of the transformational changes in the institutional environment to ensure its development. It has been established that the development of information and communication technologies determines the state's need for implementing positive changes in the institutional environment and the implementation of international best practices in the establishment of political, economic, legal, social rules of conduct and norms. However, the analysis of the main indicators of the transformational changes in the institutional environment on a global scale indicates that the weakness of the institutional environment in most countries of the world impedes economic development and is a global problem. It is revealed that the main factors that do not provide positive transformations of the institutional environment are the lack of transparency in the activities of governments and the public sector, corruption, instability of state policy, excessive state political regulation.

Keywords: institutional environment, network economy, sustainable development, competitiveness, information and communication technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Глобалізаційні процеси, що стають наслідком розвитку інформаційно-комунікаційного середовища, зумовлюють зміни політичних, економічних, соціальних, правових норм та правил поведінки економічних агентів. Інституціональне середовище мінливе завдяки появі нових технологій, які трансформують зазначені правила, що, своєю чергою, сприяє становленню мережевої економіки. Конвергентна еволюція мережевої економіки має прояв у поступовому наблизенні інституціонального середовища країн, що розвиваються, до розвинених країн. Проте високий рівень бідності, корупція, низький рівень прозорості діяльності урядів сповільнюють розвиток інституцій, як наслідок, гальмують розвиток мережевої економіки та сталий розвиток країн, що розвиваються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженню тенденцій розвитку мережевої економіки присвячено праці таких учених, як Л.З. Кіт [3], Й.М. Петрович, І.І. Новаківський [6], О.І. Кравчук [4], І.В. Кропивний, О.В. Прокопенко, В.Ю. Школа [5], О.Г. Чубарь [7] та ін. У зазначених працях автори виділяють етапи еволюції мережевої економіки. Розвиток інституціонального середовища в контексті мережевої економіки досліджено недостатньо. Основними інституціями, які відображають розвиток інституцій та його формування, є ОЕСР, Всесвітній економічний форум, Євростат, Світовий банк.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Мета дослідження полягає у з'ясуванні ключових трансформацій інституціонального середовища як чинника еволюції мережевої економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Мережева економіка – це економічний порядок, що формується в інформаційному суспільстві. Назва впливає з ключових атрибутів: продукти та послуги створюються, а їхня додана вартість формується завдяки соціальним мережам, які функціонують у глобальних масштабах. Такий тип економіки суттєво відрізняється від економіки індустріальної ери, в якій володіння фізичною або інтелектуальною власністю належить одному підприємству, що виробляє продукти або надає послуги.

Мережева економіка базується на комп'ютерних та інформаційних технологіях, основними складниками виступають інформаційна, економіка знань, економіка високих технологій та цифрова економіка. У дослідженні Л.З. Кіт [3] на основі аналізу наукових підходів до визначення сутності поняття «мережева економіка» автор робить висновок, що «мережева економіка» виступає однією з форм організації соціальної та економічної діяльності в межах ринкової економіки, якій притаманні високий рівень інформатизації та активне використання суб'єктами господарювання інформаційно-комунікаційних технологій, глобальної мережі Інтернет. Й.М. Петрович [6] зазначає, що перехід від індустріальної до мережевої економіки зумовлює зростання ролі інформаційних нематеріальних активів, розширення просторово-віртуальних масштабів діяльності підприємств. Основними відмінностями інформаційно-мережевої економіки виступають зняття кордонів просторової локалізації, мобільність та зростання рівня тісноти зв'язків, а інформація стає продуктом такого типу економіки [1]. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує формування мережевої економіки [5], яка, своєю чергою, сприяє скороченню витрат суб'єктів господарювання на налагодження економічних відносин, обміну інноваціями та скороченню витрат часу. Саме останнє зумовлює, на нашу думку, зміну інституціонального середовища, яке є основою для розвитку економіки. Таким чином, інституціональне середовище змінюється завдяки розвитку ІКТ, що стає причиною еволюції мережевої економіки. Разом із тим зміни, які зумовлює еволюція мережевої економіки, стосуються інституціонального середовища, адже глобалізація національної економіки спричиняє потребу у відповідності державних правових, політичних, економічних, соціальних норм та правил міжнародним, а це стає причиною зміни інститутів та механізмів діяльності суб'єктів господарювання всередині країни та «правил гри» відповідно до нових економічних умов.

Інституціональне середовище являє собою сукупність найбільш важливих фундаментальних правових, соціальних, економічних, політичних, моральних та етичних, культурних норм та правил, які визначають взаємовідносини та поведінку суб'єктів господарювання та спрямовуються на підвищення функціонування економіки та якості життя. Зміна інститутів та

механізму їхньої діяльності забезпечує зміну зазначених норм поведінки.

Виміряти ефективність змін інституціонального середовища можливо шляхом порівняння ефективності судової системи, діяльності уряду, легкості ведення бізнесу, розвитку інформаційно-комунікаційного середовища (проникнення мережі Інтернет) та інших показників, які дають змогу встановити у цілому розвиток мережевої економіки країни порівняно з іншими країнами.

О.І. Кравчук [4] зазначає, що трансформації мережевої економіки відбуваються завдяки модернізації інфраструктури в економіці та створенню мережевих інституцій, які пов'язані зі зростанням рівня ефективності різних видів інфраструктури завдяки використанню можливостей Інтернет-технологій. Таким чином, зміни інституціонального середовища проявляються як наслідок еволюції мережевої економіки.

Згідно з даними ОЕСР [16] (рис. 1), доходи від розвитку ІКТ економічних агентів суттєво перевищують вкладені фінансові ресурси.

Як зазначають автори дослідження [10], інвестиції в ІКТ прямо позитивно впливають на продуктивність діяльності уряду, при цьому впровадження нових технологій дає змогу розширити доступ до багатьох публічних послуг.

На рис. 2 відображено дані щодо зв'язку між проникненням широкосмугового Інтернету та ВВП на душу населення, за даними ОЕСР, що свідчить про прямий зв'язок впливу розвитку ІКТ на економіку країн, адже в країнах із більшим рівнем проникнення спостерігається більше значення ВВП на душу населення.

Конвергентність еволюції інформаційних технологій підтверджується даними на рис. 3, де у цілому спостерігається стабільне зростання рівня доступу населення до фіксованого

широкосмугового Інтернету. Наслідком таких тенденцій стає прискорення обміну між економічними агентами товарами, послугами, інформацією про нові технології тощо.

Розвиток ІКТ зумовлює прискорення обміну товарами між споживачами та виробниками й дистриб'юторами, внаслідок чого поглиблюються глобалізаційні процеси та пришвидшується розвиток мережевої економіки. Інтернет-магазини замінюють вуличні магазини з товарами, які легко доставити покупцю. Дані Офісу національної статистики (ONS) свідчать про те, що роздрібні торговці бензином у Великобританії в 2017 р. здійснили більше продажів на 16% за допомогою мережі Інтернет. Дані Євростату [2] (Європейський Союз) у 2016 р. показують, що 66% домашніх користувачів Інтернету здійснювали покупки в Інтернеті, а для бізнес-структур із 10 і більше співробітниками продажі через Інтернет споживачам становили 2,7% обороту, а всі інші продажі електронної комерції становили 15,6% обороту.

На рис. 4 відображено динаміку підприємств країн ЄС, які мають доступ до мережі Інтернет та вебсайт, у 2010–2018 рр. Таким чином, інформаційні технології дають змогу розвивати підприємствам Інтернет-комунікації, що, своєю чергою, зумовлює ріст продажів онлайн і є свідченням еволюції мережевої економіки, у якій суб'єкти господарювання завдяки електронній комерції здійснюють обмін товарами та послугами в рази швидше.

Відповідно до результатів досліджень та Звіту про глобальну конкурентоспроможність у 2018 р. Всесвітнього економічного форуму, країни [15], які більш ефективно вирішують проблеми, пов'язані з четвертою промисловою революцією, зокрема проблеми обміну даними,

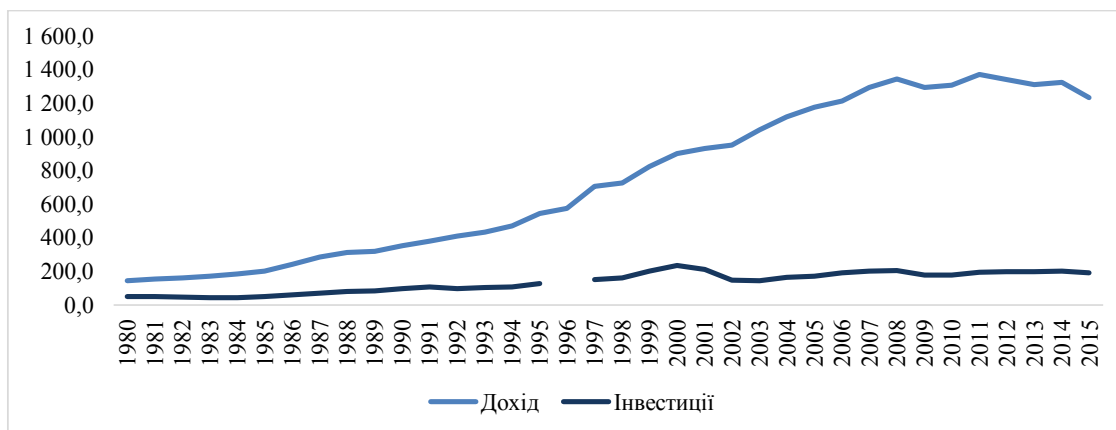

Рис. 1. Динаміка доходу від ІКТ та інвестицій в ІКТ у 1980–2015 рр. у світі, млрд. дол. [16]

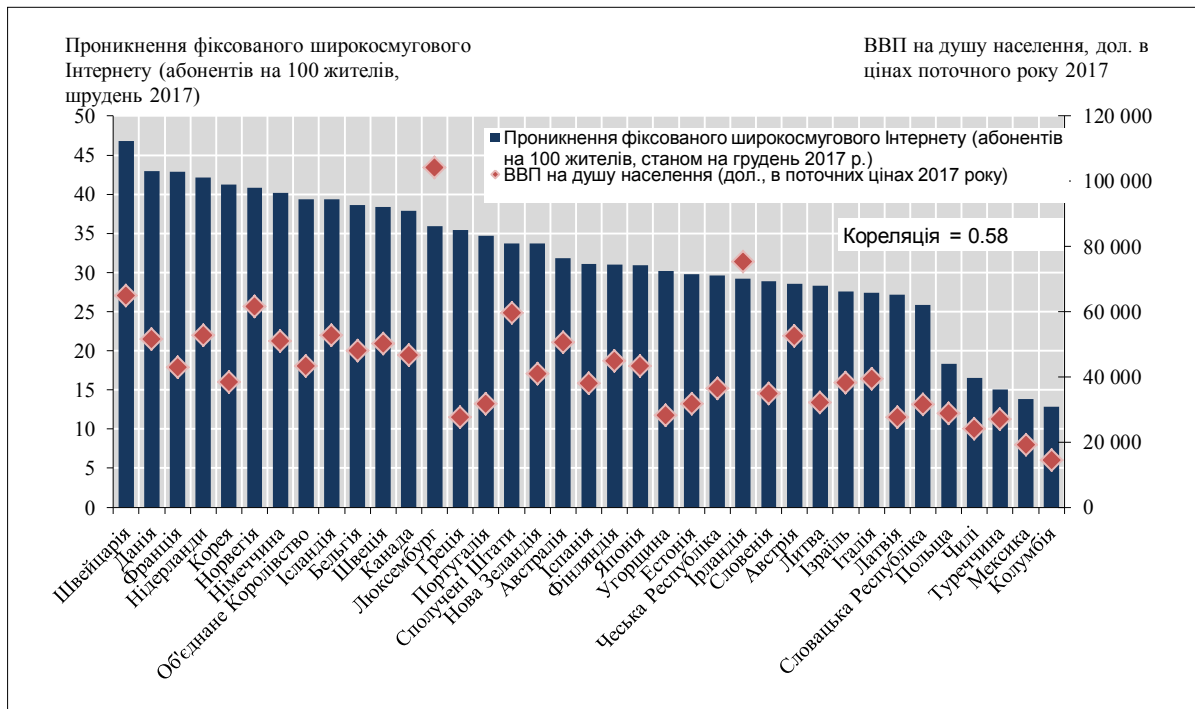

Рис. 2. Дані щодо зв'язку між проникненням широкосмугового Інтернету та ВВП на душу населення, за даними ОЕСР [8]

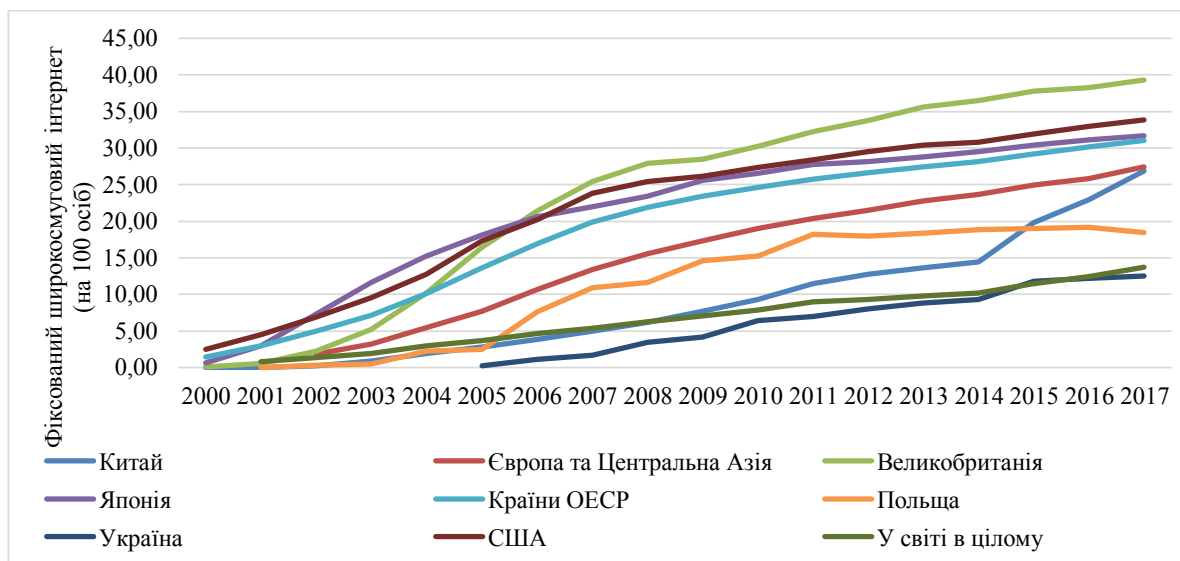

Рис. 3. Динаміка доступу населення до фіксованого широкосмугового Інтернету, на 100 осіб [9]

розвитку виробничих та інформаційних технологій, є більш конкурентоспроможними. При цьому в країнах із більш низьким рівнем розвитку інституціонального середовища економіка менш конкурентоспроможна. Більше половини людства ніколи не користувалися Інтернетом, незважаючи на те що у світі нараховується 4,5 млрд. смартфонів. Таким чином, інституціональне середовище є фундаментальним чинником конкурентоспроможності, який може забезпечити повний перехід до мережевої еко-

номіки. Разом із тим у країнах, що розвиваються, основним стримуючим чинником економічного розвитку виступають саме повільні зміни інституціонального середовища.

Слабкі інституції, такі як забезпечення безпеки суб'єктів господарювання (у тому числі інформаційної безпеки та механізмів захисту інформації), права власності, соціального капіталу, прозорість діяльності інститутів, ефективність державного сектору та корпоративне управління, продовжують негативно впливати

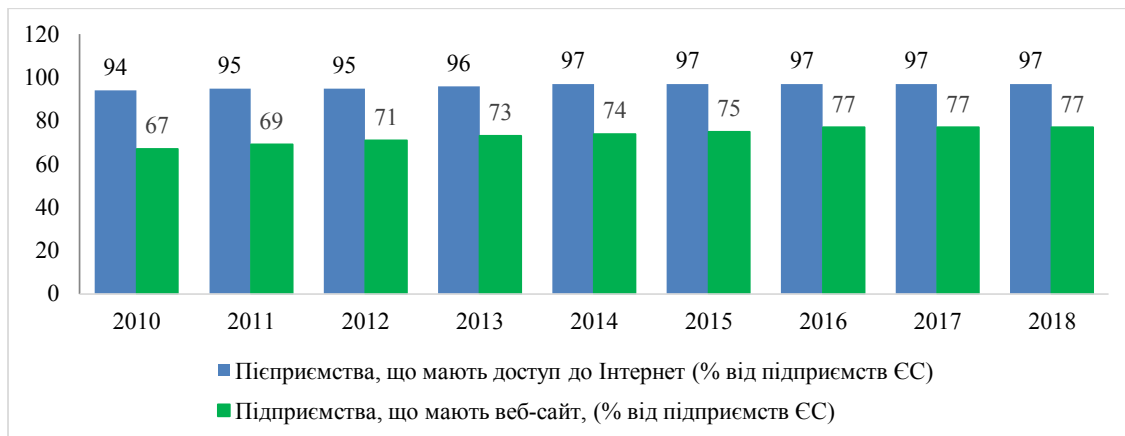

Рис. 4. Динаміка підприємств країн ЄС, які мають доступ до мережі Інтернет та вебсайт, у 2010–2018 рр., % [2]

на рівень конкурентоспроможності, економічного розвитку та добробуту в багатьох країнах. Інституційне середовище в багатьох країнах є тим негативним чинником, що не забезпечує стимулювання економіки. Для 117 зі 140 досліджених економік продуктивність їхніх інституцій є перешкодою для конкурентоспроможності країни. Саме тому сьогодні уряди багатьох країн повинні поліпшувати рівень розвитку інституціонального середовища як чинника продуктивності. Наприклад, соціальний капітал – одна з пріоритетних концепцій, яка охоплює якість особистих і соціальних відносин, силу впливу соціальних норм та рівень громадянської участі в суспільстві, створює більше згуртованості в суспільстві і більше довіри між людьми, що знижує транзакційні витрати. Австралія (66,2) та Нова Зеландія (66,0) характеризуються найвищим рівнем соціального капіталу, Китай (41,0, 125) і Росія (43,9, 117) мають нижчий рівень соціального капіталу.

На рис. 5. відображено зв'язок валового національного продукту на душу населення та оцінки інституційного середовища в різних країнах за даними Всесвітнього економічного форуму [15].

Очевидно, що рівень економічного зростання більший у країнах із більш розвиненим інституціональним середовищем. Це зумовлює скорочення рівня інвестицій у країнах, де економічні агенти ризикують витратити час та фінансові ресурси на захист власності та моніторинг виконання договірних зобов'язань. Їхні очікування залежать від рівня довіри до суспільства та здатності державних установ забезпечити базовий рівень безпеки і прав власності, від рівня прозорості, ефективності

інституціонального середовища країни, основ та стандартів корпоративного управління та етики бізнесу в певній країні.

Інституціональне середовище формується завдяки різноманітним чинникам. У країнах Латинської Америки через злочинність та насильство економічний та людський потенціал характеризується низькими показниками розвитку. Найбільші економіки континенту – Бразилія (45,8), Мексика (46,0) і Колумбія (43,5) – характеризуються високим рівнем злочинності [15]. Нігерія, Ємен, Південна Африка, Пакистан і Філіппіни – країни з помітними проблемами у цій сфері, пов'язаними з насильством, злочинністю або тероризмом, де поліція вважається ненадійною. У всіх країнах взаємозв'язок між поширеністю організованої злочинності та передбачуваною надійністю поліції є надзвичайно суттєвим. Прозорість діяльності уряду також не сприяє розвитку інституцій та ефективності їхньої діяльності.

За допомогою Індексу сприйняття корупції Transparency International (ІСК), джерелом якого є Огляд Світового економічного форуму, дві третини зі 140 країн світу оцінюються за рівнем нижче 50, а тому рівень корупції суттєвий, а медіана – всього 43 (100 – дуже корумпована країна) [15]. Найменш успішним регіоном в подоланні цього негативного чинника є Євразія, але Латинська Америка і країни Карибського басейну є найбільш корумпованими країнами у світі (зокрема, Венесуела).

Ще одним стримуючим чинником розвитку інституціонального середовища виступає надмірне обтяжливе державне регулювання, яке зумовлює підвищення транзакційних витрат, скорочує рівень підзвітності, негативно впли-

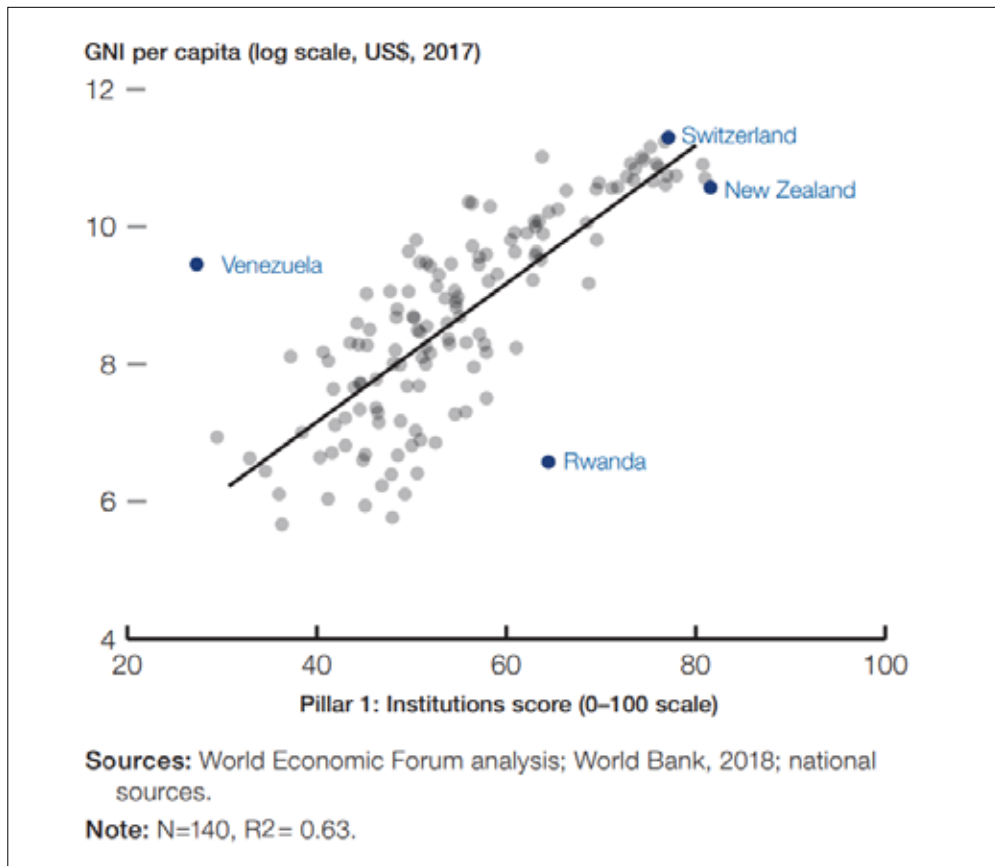

Рис. 5. Зв'язок валового національного продукту на душу населення та оцінки інституційного середовища в різних країнах, 2017 р. [15]

ває на діяльність та розвиток МСБ у країнах. Це створює підґрунтя для корупції та свавільних рішень, що відображається в тісному взаємозв'язку між оцінками державної регуляторної політики та оцінками прозорості уряду.

Ефективність державного сектору також впливає на рівень розвитку та зміни інституційного середовища у різних країнах світу. Передусім цей показник передбачає стабільність політики та планування дій уряду, реагування на зміни, довгострокове бачення та пристосованість правової бази до технологічних змін. Останнє надзвичайно важливе в контексті розвитку мережевої економіки, адже відсутність адаптивності законодавчої бази до інформаційних змін гальмує еволюцію. Швейцарія, Сполучені Штати та Сінгапур виступають найбільш стабільними країнами в контексті реалізації державної політики. Регіони Східної Азії, Тихоокеанського регіону, Близького Сходу та Північної Африки є більш стабільними по відношенню до Європи та Північної Америки.

Потреба в розвитку інституційного середовища є фундаментальною, адже забезпечує еволюцію мережевої економіки. Інсти-

туційна сила держави як стимул економічного зростання характеризується довготривалим ефектом, а тому сьогодні в усьому світі постає глобальна проблема забезпечення позитивних змін інституцій та правил поведінки економічних агентів.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює потребу держави в реалізації позитивних змін інституційного середовища та впровадження найкращих міжнародних практик установлення політичних, економічних, правових, соціальних правил поведінки та норм. Проте проведений аналіз основних показників трансформаційних змін інституційного середовища у світовому масштабі вказує на те, що слабкість інституційного середовища у більшості країн світу гальмує економічний розвиток та є проблемою світового масштабу. Недостатній рівень прозорості діяльності урядів та державного сектору, корупція, нестабільність державної політики, надмірність державного політичного регулювання виступають стримуючими чинниками позитивних змін інституцій-

нального середовища, а тому мережевої економіки та сталого розвитку країн в цілому. Як наслідок, складається ситуація, коли розвинені країни характеризуються вищим ступенем розвитку інституціонального середовища, конкурентоспроможності, а країни, що розвиваються, продовжують вирішувати першочергові проблеми, що не сприяють формуванню ефективних інституцій.

Подальші дослідження трансформацій інституційного середовища потребують аналізу та порівняння основних його складників, які є пріоритетними для забезпечення розвитку мережевої економіки та сталого розвитку країн.

Бібліографічний список:

1. Гриценко А.А. Вплив формування інформаційно-мережевої економіки на соціальні відносини і характер знань. Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті: зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 21–22 квіт. 2017 р.). Київ: КНЕУ, 2017. С. 8–12.
2. Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 20.09.2016).
3. Кіт Л.З. Еволюція мережевої економіки. Еволюція мережевої економіки. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 3(2). С. 187–194.
4. Кравчук О.І. Мережева економіка – домінанта розвитку економічних і соціально-трудових відносин. Соціально-трудові відносини: теорія і практика. 2016. Вип. 2. С. 161–170.
5. Крапивний І.В., Прокопенко О.В., Школа В.Ю. Концептуальні моделі економіки знань. Механізм регулювання економіки. 2015. № 1. С. 55–67.
6. Петрович Й.М. Новаківський І.І. Шляхи модернізації організаційно-виробничих структур в умовах становлення мережевої економіки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». 2017. № 873. С. 3–12.
7. Чубарь О.Г. Інститути та інституціональне середовище: теоретичні узагальнення засад економічного розвитку. Науковий вісник Ужгородського університету. 2013. Вип. 3(40). С. 98–104.
8. Official site of OECD. Broadband penetration and GDP (Dec. 2017). 2018. URL: <http://www.oecd.org/sti/broadband/broadband-statistics/> (Last accessed: 17.03.2018).
9. Official site of World Bank. Fixed broadband subscriptions (per 100 people). 2018. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.BBND.P2> (Last accessed: 17.03.2018).
10. Gomes A.O., Alves S.T., Silva J.T. Effect of investment in information and communication technologies of productivity of courts in Brazil. Government Information Quarterly. 2018. Vol. 35. Iss. 3. P. 480–490.
11. Official site of OECD. 2018. Key ICT Indicators. URL: <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecdkeyictindicators.htm> (Last accessed: 17.03.2018).
12. Official site of IMF. 2018. Measuring the digital economy. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/04/03/022818-measuring-the-digital-economy> (Last accessed: 17.03.2018).
13. Official site of OECD. 2018. OECD Digital Economy Outlook 2017. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2017_9789264276284-en#page1 (Last accessed: 17.03.2018).
14. Official site of OECD. 2018. Telecommunications Database. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/data-00170-en> (Last accessed: 17.03.2018).
15. Official site of World economic forum. 2018. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf> (Last accessed: 17.03.2018).
16. Official site of OECD. 2017. Trends In Telecommunication Revenue, investment and access paths. URL: <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecd-keyictindicators.htm> (Last accessed: 17.03.2018).

References:

1. Gritsenko A. A. (2017) "The Influence of the Formation of the Information-Network Economy on Social Relations and the Nature of Knowledge" *Suspil'stvo, ekonomika ta ekonomichna nauka v KHKHI stolitti : zb. materialiv II mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Society, Economics and Economic Science in the XXI Century: Sb. Materials of II International science-practice Conf., April 21-22 2017]*, Kyiv: KNEU, 2017, Pages 8-12.
2. Official site of Eurostat. Available at <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
3. Keith L. Z. (2014) "The evolution of the network economy" *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, no. 3, Volume 2, Pages 187-194.
4. Kravchuk O. I. (2016) "Network economy – the dominant development of economic and social-labor relations" *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriya i praktyka : zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky Ukrainy ; DVNZ «Kyyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Het'mana»*, Kyiv: KNEU, 2016, no 2, Pages 161-170.
5. Kopipivny I. V. (2015) "Conceptual Models of Knowledge Economy" *Mechanism of regulation of economics*, 2015. no 1, Pages 55-67.
6. Petrovich Y. M. (2017) "Ways of modernization of organizational and production structures in the conditions of the formation of a

- network economy” Bulletin of the National University “Lvivska Polytechnica” Series: Problems of Economics and Management, Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic, no. 873, Pages 3-12.
7. Chubar O. G. (2013) “Institutions and institutional environment: theoretical generalizations of the principles of economic development” Scientific Bulletin of Uzhgorod University: a collection of scientific works, Uzhgorod: UzhNU, Volume 3 (40), Pages 98-104.
 8. Official site of OECD (2018) “Broadband penetration and GDP (Dec. 2017)”. Available at <http://www.oecd.org/sti/broadband/broadband-statistics/>
 9. Official site of World Bank (2018) “Fixed broadband subscriptions (per 100 people)”. Available at <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.BBND.P2>
 10. Gomes A. O., Alves S. T., Silva J. T. (2018) Effects of investment in information and communication technologies on productivity of courts in Brazil, Government Information Quarterly, Volume 35, Issue 3, 2018, Pages 480-490.
 11. Official site of OECD (2018) “Key ICT Indicators”. Available at <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecdkeyictindicators.htm>
 12. Official site of IMF (2018) “Measuring the digital economy. Available at <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2018/04/03/022818-measuring-the-digital-economy>
 13. Official site of OECD (2018) “OECD Digital Economy Outlook 2017”. Available at https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oecd-digital-economy-outlook-2017_9789264276284-en#page1
 14. Official site of OECD (2018) “Telecommunications database”. Available at <http://dx.doi.org/10.1787/data-00170-en>
 15. Official site of World economic forum (2018) “The Global Competitiveness Report 2018”. Available at <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
 16. Official site of OECD (2017) “Trends in telecommunication revenue, investment and access paths». Available at <http://www.oecd.org/sti/broadband/oecdkeyictindicators.htm>

Shashyna M.V.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Economics and Business,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

CHANGES IN THE INSTITUTIONAL ENVIRONMENT IN THE CONTEXT OF THE NETWORK ECONOMY

The research paper deals with the essence of the network economy and the significance of the transformational changes in the institutional environment to ensure its development. It was established that the development of information and communication technologies determines the state's need for implementing positive changes in the institutional environment and the introduction of international best practices in establishing political, economic, legal, and social rules of conduct and standards. However, the analysis of the main indicators of the transformational changes in the institutional environment on a global scale indicates that the weakness of the institutional environment in most countries impedes economic development and is a global problem. It was stated that the institutional environment is a fundamental factor of competitiveness that can ensure a complete transition to a network economy, and at the same time, in developing countries, the main constraining factor of economic development is the slow changes in the institutional environment. It is revealed that the main factors that do not provide positive transformations of the institutional environment are the lack of transparency in the activities of governments and the public sector, corruption, instability of state policy, excessive state political regulation. It is noted that excessive burdensome state regulation, which results in increased transaction costs, reduces the level of accountability, adversely affects the activity and development of SMEs in the countries, serves as a deterrent to the development of the institutional environment, and this creates the basis for corruption and arbitrary decisions, which is reflected in a close relationship between the assessments of government regulatory policy and government transparency assessments. It is concluded that the development of information and communication technologies leads to the state's need to implement positive changes in the institutional environment and the implementation of international best practices in establishing political, economic, legal, social rules of conduct and standards, while the lack of transparency in the activities of governments and the public sector, corruption, instability of the state politics, excessive state political regulation act as a deterrent to the positive changes in the institutional environment, and therefore, the network economy and the sustainable development of countries as a whole.